

שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא ג.

עין משפט
נר מצוה

(א) [על כהן], (ב) [על נעלי מלך], (ג) [על נעלי מלך], (ד) [על נעלי מלך], (ה) [על נעלי מלך], (ו) [על נעלי מלך], (ז) [על נעלי מלך], (ח) [על נעלי מלך], (ט) [על נעלי מלך], (י) [על נעלי מלך], (יא) [על נעלי מלך], (יב) [על נעלי מלך], (יג) [על נעלי מלך], (יד) [על נעלי מלך], (טו) [על נעלי מלך], (טז) [על נעלי מלך], (יז) [על נעלי מלך], (יח) [על נעלי מלך], (יט) [על נעלי מלך], (כ) [על נעלי מלך].

צעל הסקלה. ולעולם זרה"ר אצל ברשותו א"ע"פ שהפקיר פטור כדפרישית. האי דנקט ולא הפקיר זכור דלא הפקיר אף זכור הוא ליה זכור זרה"ר: ומאי זהו דר"ע. זשלמא זהו דרבי ישמעאל למעוטי דר"ע אלא זהו דר"ע למעוטי מאי הא זכור זרה"ר נמי וי"ל (א) [על נעלי מלך], (ב) [על נעלי מלך], (ג) [על נעלי מלך], (ד) [על נעלי מלך], (ה) [על נעלי מלך], (ו) [על נעלי מלך], (ז) [על נעלי מלך], (ח) [על נעלי מלך], (ט) [על נעלי מלך], (י) [על נעלי מלך], (יא) [על נעלי מלך], (יב) [על נעלי מלך], (יג) [על נעלי מלך], (יד) [על נעלי מלך], (טו) [על נעלי מלך], (טז) [על נעלי מלך], (יז) [על נעלי מלך], (יח) [על נעלי מלך], (יט) [על נעלי מלך], (כ) [על נעלי מלך].

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בבזר ברשותו ר"ע סבר (א) [על נעלי מלך], (ב) [על נעלי מלך], (ג) [על נעלי מלך], (ד) [על נעלי מלך], (ה) [על נעלי מלך], (ו) [על נעלי מלך], (ז) [על נעלי מלך], (ח) [על נעלי מלך], (ט) [על נעלי מלך], (י) [על נעלי מלך], (יא) [על נעלי מלך], (יב) [על נעלי מלך], (יג) [על נעלי מלך], (יד) [על נעלי מלך], (טו) [על נעלי מלך], (טז) [על נעלי מלך], (יז) [על נעלי מלך], (יח) [על נעלי מלך], (יט) [על נעלי מלך], (כ) [על נעלי מלך].

בבזר ברשותו ר"ע סבר (א) [על נעלי מלך], (ב) [על נעלי מלך], (ג) [על נעלי מלך], (ד) [על נעלי מלך], (ה) [על נעלי מלך], (ו) [על נעלי מלך], (ז) [על נעלי מלך], (ח) [על נעלי מלך], (ט) [על נעלי מלך], (י) [על נעלי מלך], (יא) [על נעלי מלך], (יב) [על נעלי מלך], (יג) [על נעלי מלך], (יד) [על נעלי מלך], (טו) [על נעלי מלך], (טז) [על נעלי מלך], (יז) [על נעלי מלך], (יח) [על נעלי מלך], (יט) [על נעלי מלך], (כ) [על נעלי מלך].

אך

עבד מעשה אימא כסוי נמו לא בעי קמ"ל ואלא מאי זהו בור האמור בתורה דקאמר ר' ישמעאל זהו בור שפתח בו הכתוב תחלה לניזקין מיתבי החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"י פטור ואף על פי שאינו רשאי לעשות כן לפי שאין עושין חלל תחת רה"ר החופר בורות שיחין ומערות ברשות היחיד ופתחו לרה"ר חייב והחופר בורות ברה"י הסמוכה לרשות הרבים כגון אלו ההופרים לאושין פטור ור' יוסי בר' יהודה מחייב עד שיעשה מחיצה עשרה או עד שירחיק ממקום דריסת רגלי אדם וממקום דריסת רגלי בהמה ארבעה טפחים מעמא דלאושין הא לאו לאושין חייב הא מני בשלמא לרבה רישא ר' ישמעאל וסיפא ר"ע אלא לרב יוסף בשלמא סיפא דברי הכל אלא רישא מני לא רבי ישמעאל ולא ר"ע אמר לך רב יוסף בולה דברי הכל היא ורישא שלא הפקיר לא רשותו ולא בורו אמר רב אשי השתא דאוקימתא לרב יוסף לדברי הכל לרבה נמי לא תוקמה כתנאי מדרישא ר' ישמעאל סיפא נמי ר' ישמעאל וטעמא דלאושין הא לאו לאושין חייב כגון דארווח ארווחי לרה"ר מיתבי החופר בור ברשות היחיד ופתחו לרה"ר חייב ברה"י הסמוכה לרה"ר פטור בשלמא לרבה בולה ר' ישמעאל היא אלא לרב יוסף בשלמא רישא רבי ישמעאל אלא סיפא מני לא ר' ישמעאל ולא ר"ע אמר לך בחופר לאושין ודברי הכל: ת"ר יחפר ופתח ומסר לרבים פטור חפר ופתח ולא מסר לרבים חייב וכן מנהגו של נחוניא חופר בורות שיחין ומערות שהיה חופר ופתח ומוסר לרבים וכששמעו חכמים בדבר אמרו קיים זה הלכה זו הלכה זו ותו לא אלא אימא אף הלכה זו: תנו רבנן מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול באו והודיעו את רבי חנינא בן רוסא שעה ראשונה אמר להם שלום שניה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמרו לה מי העלך אמרה להם זכר של רחלים נודמן לי וזקן אחד מנהיגו אמרו לו נביא אתה אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו אמר רבי אחא אף על פי כן מת בנו בצמא שנאמר וסביבו נשערה מאד מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביבו אפילו כחוט השערה ר' נחוניא אמר מהכא אלא נערץ בסוד קדושים רבה וגורא על כל סביבו אמר ר' חנינא כל האומר הקב"ה ותן הוא יותרו חיינו שנאמר והצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א"ר חנא ואיתימא ר' שמואל בר נחמני מאי דכתיב אך

אך

חופר שיחין. לעולי רגלים דכרכים: שעה ראשונה. שעדיין היא ראויה להיות חיה בתוך שניה: שלישית. דהוה לה שהות שתכל נפשה אם ישנה שם: אמר להן. כבר עלתה להם תמות שם: זכר של רחלים. אילו של יחמק. וזקן מנהיגו. אברהם: מצטער בו. עם סביבו. לדיקים הדבקים בו: נשערה מאד. לשון חוט השערה: וגורא על כל סביבו. לעבור על כל פעמים חיינו יופקרו חיינו וגופו שמורה אלא הצריות לחטוא:

אך

תורה אור השלם
1. בעל הבור ישלם כסף ישיב לבקליו ודמות יודיה לו: שבות בא לך.
2. ובא אלהינו ואל יחדש אש לפניי אבאל וסביבו נשערה מאד: תהלים ג.
3. אל נערץ בסוד קדושים רבה ונרא על כל סביבו:
4. הצור תמים פעלו כי כל דרךיו משפט אל אמורה אין על צדיק ויקשר הוא: דברים לב ד.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דלרווח זה לרווחו ליה"ר כגון מקצה מקום מרשותו לרה"ר דהוה ליה מוסרי: (ב) ד"ה ברה"י הסמוכה לרשות הרבים דהוה ליה הפקיר כל"ל ומינת כגון מקצה וכי נמחק: (ג) תוס' ד"ה בורו וכי פ"י בנותבטל לעיל דקסבר:

רבינו חננאל

כגון אלו החופרים לאושין פטור. פ"י יסודות כדכתיב ואושיא יחיטו, והאכל יסודותיה, תרגו ואכלת אושיותה: [נסר לו דליו. כלי שלחן. אמרה להם זכר של רחלים נודמן לי וזקן אחד מנהיגו. פ"י זכר של רחלים, אילו של יצחק. וזקן אחד, אברהם.]

מא א ב מיי פ"י
מהלכות זקן ממון
הלכה ב סמג ע"פ פס
טו"ש ח"מ ס"י מי טע"פ
ו:
מב ג מיי פ"י ג ע"פ הלכה
כ סמג ע"פ טו"ש
ח"מ ס"י מי טע"פ א טו"ש
בגה"ה:
מג ד ה טו"ש ח"מ ס"י
מי טע"פ ט:
מד ו מיי פ"י ג הלכה כג
סמג ע"פ ט טו"ש
ש טע"פ ו וסמג ח"מ
טע"פ א:

מוסף רש"י

בעל התקלה. אף על פי שאין הבור שנו, ששאו זרה"ר, ששאו הכתוב בעליו להחמיץ עליו צמקין (שמות כא ד), חופר שיחין. לעולי רגלים ומי ממכסין בהן וזו שומין הן ובהמתן (לבוש קכא) אמר לרבה שלום. שעדיין יכולה לחיות, וכן בשניה, אבל שלישית שאינה יכולה לחיות אמר להן עלתה לה, שדוע היה לו שלא ממות שם כלקמן, דבר שהיה ממעקב בו אותו לדיק, אביה, לא יכשל בו זרעו (שם). זכר של רחלים. זה אילו של יצחק, וזקן אחד מנהיגו. זה אברהם (שם). נביא אתה. לדע שלא ממות (שם). מצטער בו. בטלות עשייתו (שם). לידות. מתעסק בו. אף על פי כן מת בנו. של (ר') חנוניא, בצמא. שכן דברו של מקום לדקדק עם הסמיכים (שם). וסביבו נשערה. לשון חוט השערה (שם). עם סביבו. עם לדיקים. ההולכים אחרי (שם).